

ORNAMENT I DELICTE

Així titulava Adolf Loos a principis del segle XX el seu al·legat contra l'excés de formalisme de l'arquitectura neoclàssica. D'aquella llavor en va sorgir el que seria conegut com a moviment modern, amb eslògans tan famosos com el "menys és més" de Mies van der Rohe. La voluntat d'estendre el benestar al conjunt de la societat va fer que aquest corrent arquitectònic es basés en la racionalitat i la sobrietat.

Relegades aquelles inquietuds socials, l'austeritat de l'arquitectura moderna deixa d'ajustar-se a les noves demandes d'extraversió i lirisme. La postmodernitat dirà "menys és avorrit" i s'encetarà una carrera per incorporar els valors de la cultura de l'espectacle amb la consegüent banalització de les arts.

Les figures internacionals de l'arquitectura han passat a formar part del circ mediàtic. La seva contractació assegura un plus de publicitat independentment de la bondat del treball. Bilbao i el seu museu és el paradigma i la icona moderna de l'atracció per l'arquitectura estel·lar.

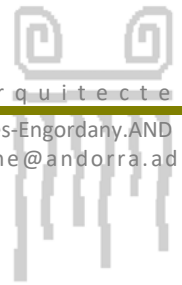
Amb l'avinguda Meritxell es va cercar la novetat i de retruc el valor afegit que una obra singular podia aportar al país.

Es va fer servir l'esquer del concurs de mèrits per atraure les figures. Aquesta modalitat es basa a triar un arquitecte per la seva trajectòria i per tant no es dona cap opció a l'anàlisi crítica de diferents propostes concretes per decidir la més adient.

Aquesta opció, seguida per moltes ciutats d'arreu com a estratègia promocional, comporta l'assumpció estricta del llenguatge particular i narcisista de l'arquitecte, que per abstret no sempre s'insereix adequadament en el lloc. El lirisme, la casualitat o el joc estan per sobre de la utilitat, de l'acompliment de les necessitats o de la sensibilitat particular del lloc.

Oriol Bohigas ha parlat "d'un nou mètode de projectar basat en ruptures formals ampliadess per l'acció de la casualitat i d'una aparent imprevisió de la construcció".

Tot i que les obres haurien de ser jutjades a la seva conclusió, i més encara, tractant-se d'una obra tan singular, el que es pot avançar són algunes reflexions.

D'entrada, en els treballs de l'Avinguda Meritxell hi ha una feina poc valorada, però magnífica i necessària, a pesar del polèmic mobiliari, que justifica per si sola l'esforç. Els treballs de millora i modernització de tots els serveis, és sens dubte, la part més important del conjunt, ja que deixa l'avinguda en perfectes condicions per a les properes generacions.

Però tal com passa amb els icebergs, l'atenció se centra en la part visible, per molt que sigui menor, i en el cas dels carrers mutable.

La idea inicial era suggerent alhora que arriscada. Es realitzava un passeig a través d'un arbrat artificial que, a més, absorbia totes les funcions disperses d'il·luminació, senyalització i publicitat. Se cercava l'ampliació visual de la secció de l'avinguda a través de la utilització d'un únic paviment a nivell deixant oberta la possibilitat d'un ús exclusiu per a vianants.

La materialització d'aquella idea atractiva no ha respost a les expectatives creades, segurament perquè les cabrioles formals necessiten un gran esforç d'elaboració, i l'espectacularitat no pot obviar la tècnica. Les famoses estructures per elles mateixes poden ser atractives però la seva ubicació en una secció de carrer tan estreta és discutible, i més si es contempla l'aglomeració que hi ha en certs punts de l'avinguda.

El mobiliari urbà que acompanya aquest arbrat abstracte no ajuda massa a la comprensió de l'actuació, ja que no sembla respondre a una mateixa voluntat projectual. Tècnicament caldrà veure que tal es comportarà la voravia al mateix nivell que la calçada després d'un bon ruixat o l'asfaltat de la mateixa en plena canícula.

Del pavelló esportiu d'Alacant, dels mateixos autors, s'ha dit (El País 7-1-1994) que era «apassionant per la seva complexa insensatesa i el seu inesperat lirisme» però que «deixa un pòsit inevitable de malestar». Potser arribem a la mateixa conclusió amb l'avinguda Meritxell.

Enric Dilmé
doctor-arquitecte

Escaldes-Engordany, 2002.